

१: Bhāg. P. 7, 10, 66.

त्रिपुर (त्रि + पुर, पुर) 1) n. oxyt. *dreifache Wehr*, — *Burg*: तस्माद् कैल-
त्पुरो परमं रूपं यत्त्रिपुरम् CAT. Ba. 6, 3, 25. ते देवाः प्रतिबुध्यामिमयीः
पुरस्त्रिपुरं पर्यास्यत् AIT. Ba. 2, 11. ÇĀṆKH. Ba. in Ind. St. 2, 310. Im Epos
drei Burgen (von Gold, Silber und Eisen, im Himmel, im Luftraum und
auf der Erde), welche Maja den Asura erbaute und welche Çiva
durch Feuer vernichtete, MBh. 7, 9555. fgg. 8, 1402. fgg. HARIV. 16242.
fgg. Bhāg. P. 7, 10, 53. fgg. MATSJA-P. in Verz. d. Oxf. H. 41, b. MBh. 1,
543. 3, 883. 13, 798. 855. HARIV. 4161. R. 4, 5, 30. KUMĀRAS. 7, 48. AMAR. 2.
°वासिनः MBh. 7, 9559. Bhāg. P. 8, 6, 34. त्रिपुरालयाः 7, 10, 55. °दाह die Ver-
brennung von Tr. RĀGA-TAR. 8, 994. KĪR. 3, 14. Titel eines dramatischen
Stückes SĀH. D. 194, 1. Çiva führt die Beinamen: त्रिपुरघ्न ARĀ. 10, 57. MBh.
7, 3944. 12, 10357. 14, 207. R. 1, 74, 18. °द्रुहन् HĀ. 8. °द्विष् RAGH. 17, 14.
°विजय MEGH. 37. °हन् R. 6, 74, 38. Bhāg. P. 4, 17, 13. °हृ (oder ist
etwa त्रिपुरहृ in zwei Vocative zu zerlegen?) BUARTR. 3, 87. त्रिपुरात्-
कं AK. 1, 1, 29. H. 200, Sch. Ind. St. 2, 27, N. 2. HARIV. 1379. MBh. 2,
1641. त्रिपुरात्कर 754. त्रिपुरारि SUÇA. 2, 394, 9. त्रिपुरार्दन MBh. 3, 14521.
त्रिपुरारि bezeichnet KATHĀS. 9, 7 Indra. Maja, der Erbauer der Bur-
gen, erhält den Beinamen त्रिपुराधिपति Bhāg. P. 5, 24, 28. 8, 10, 22. °बा-
लामन्त्राः TANTRAS. in Verz. d. Oxf. H. 93, b, 17. मन्त्रात्रिपुरसुन्दरीकवच
94, a, 41. b, 5. Wohl in Folge einiger obenangeführter Beisamen Çiva's
hat man in späterer Zeit Tripura nicht als N. einer Stadt, sondern als
den eines Asura erklärt, aber es heisst auch von der Stadt: त्रिपुरस्य
वधार्थाय MBh. 7, 9370. क्ते च त्रिपुरे HARIV. 16322. — 2) m. eine Form
des Çiva (als Tripura-Helden) Verz. d. Oxf. H. 101, a, 31. — 3) f. या
a) N. pr. einer Stadt MBh. 3, 15246. — b) eine Form der Durgā (= त्रि-
पुरा?) KĀLIKĀ-P. im ÇKDR. °न्यास TANTRAS. in Verz. d. Oxf. H. 93, b, 25.
°सार 93, a, 34. °सारसमुच्चय 110, b, 5. °भैरवीयत्न 96, a, 2. °धारणयत्न b,
2. — 4) f. ई N. pr. einer Stadt, = चेदिनगरी H. 973. N. pr. eines Lan-
des im Südosten von Madhjadeça, das heutige Tipperah, LIA. I,
71. VARĀH. BRH. S. 14, 9. त्रिपुरादिदेश (त्रिपुर oder त्रिपुरा) KSHIṬIV. 7,
21. — 5) त्रिपुर und त्रिपुरी N. zweier Upanishad COLEBR. Misc. Ess.
I, 112. Ind. St. 1, 230. 232. fg. त्रिपुर, त्रिपुरा und त्रिपुरात्पन 3, 323. त्रि-
पुरो von Çāṅkarakārja Verz. d. B. H. 180. विद्यो त्रिपुराम् Verz. d.
Oxf. H. 106, a, 13.

त्रिपुरभैरवी (त्रि + भै) f. eine Form der Durgā KĀLIKĀ-P. im ÇKDR.
Verz. d. Oxf. H. 106, a, 10; vgl. त्रिपुरभैरवी u. त्रिपुर 3, b.

त्रिपुरमल्लिका (त्रि, hier wohl = त्रिपुट, + मल्लिका) f. eine Art Jas-
min TRIK. 2, 4, 25. — Vgl. त्रिपुरा.

त्रिपुरार्पाव (त्रिपुर + अर्पाव) m. Titel eines Werkes Verz. d. Oxf.
H. 108, a.

त्रिपुररूपं (त्रि + पु) 1) adj. a) das Maass von drei Manneslängen ha-
bend: रञ्जु CAT. Br. 10, 2, 8, 12. त्रिपुररूप TBR. 1, 3, 10, 1. — b) drei Ge-
hülfen habend: तस्यविजयत्नारत्रिपुररुपाः ÅÇV. Çr. 4, 1. — 2) °षम् adv.
durch drei Männer d. h. Generationen hindurch AIT. Br. 8, 7. यस्योभय-
तः श्रोत्रियास्त्रिपुररुपम् ÇĀṆKH. Çr. 16, 22, 29. PĀR. GRH. 2, 5.

त्रिपुरेशान्नि (त्रिपुर-शान्नि + शान्नि) m. N. pr. eines Berges RĀGA-TAR. 5, 123.

त्रिपुरेश्वर (त्रिपुर + ईश्वर) N. pr. einer Stadt oder Gegend RĀGA-TAR.

6, 135. N. eines Heiligthums 5, 46.

त्रिपुरा f. dunkel blühender *Convolvulus Turpethum R. Br.*, = कृष्ण
त्रिवृत् RĀGAN. im ÇKDR. — Vgl. त्रिपुरा.

त्रिपुष्कर (त्रि + पु) 1) pl. die drei Teiche, Bez. bestimmter heiliger Ba-
deplätze RAGH. 18, 30. — 2) adj. mit drei Lotusblumen verziert LĀṬ. 9, 2, 9.

त्रिपृष्ठ (त्रि + पृष्ठ) m. N. pr. des ersten der schwarzen Vāsudeva
bei den Ġaina H. 693. — Die anderen Bedd. des Wortes s. u. पृष्ठ.

त्रिपौरुष (von त्रि + पुरुष) adj. f. ई sich auf drei Generationen er-
streckend Schol. zu KĀṬ. Çr. 680, 3. — Vgl. त्रैपुरुष.

त्रिप्रसृत (त्रि + प्र) adj. Beiw. eines brünstigen Elephanten: bei dem
die Flüssigkeit aus der Stirn an drei Orten hervorquillt R. GOBR. 2, 26,
18 (त्रिप्रसृत). 100, 7; vgl. त्रिधा प्रस्रवतो गजानाम् MBh. 1, 8013. त्रिधा
प्रस्रवतो मरुं बद्ध 6, 2867. त्रिःप्रसृतमद 1, 5885.

त्रिपलत (त्रि + पलत) m. pl. die drei Feigenbäume; so heisst ein Ort an
der Jamunā, in dessen Nähe die Dṛshadvatl verschwindet: त्रिपलता-
न्प्रति यमुनामवभृथमभ्यवैति PAÑĀV. Br. 23, 13. Eben so ÇĀṆKH. Çr. 13,
29, 33 mit der v. I. त्रिःपलता. त्रिपलतावहरण n. KĀṬ. Çr. 24, 6, 39. LĀṬ.
10, 19, 9.

त्रिफल (त्रि + फल) 1) adj. drei Früchte habend: वृत्त KĀM. NĪTR. 8,
42. — 2) f. या P. 4, 1, 64, VĀRT. 4. a) die drei Myrobalanen, die Früchte
von *Terminalia Chebula*, *T. Bellerica* und *Phyllanthus emblica* (कुरी-
तकी, विभीतकी, आमलकी) AK. 2, 9, 112. TRIK. 2, 9, 37. H. 1146. SUÇA. 1,
138, 21. 141, 4. 137, 18. 162, 16. 2, 114, 20. 337, 1. °चूर्णा 1, 101, 18. °वा-
द्य 167, 17. त्रिफलासव 238, 7. Schol. zu KĀṬ. Çr. 19, 1, 20. Nach RĀGAN.
im ÇKDR. auch °फली; VARĀH. BRH. S. 16, 29 °फल, welches die un-
leserlichen Scholien durch एला — केकाल erklären. — b) die drei wohl-
riechenden Früchte: Muskatnuss, Arecanuss und Gewürznelke NĪGH. PR.
— c) die drei süßen Früchte: Weintraube, Granatapfel und Dattel
NĪGH. PR.

त्रिवन्धन (त्रि + वन्ध) N. pr. des Sohnes von Aruṇa und Vaters von
Triçāṅku Bhāg. P. 9, 7, 4.

त्रिवन्धु, त्रिवन्धुर und त्रिवर्हिम् s. u. dem 2ten Worte des comp.

त्रिवली (त्रि + बलि oder बली) f. 1) drei Falten über dem Nabel
(die beim Weibe als etwas Reizendes hervorgehoben werden) UĠĒVAL.
zu UNĀDIS. 4, 117 (°वली). त्रिवलीदामचित्रेण मध्येन INDR. 3, 9. तरंगत्रि-
बलीधरा (कृदिनी) HARIV. 3623. BHARTR. 1, 80. तामोदरोपरिलसन्त्रि-
बलीतानाम् 92. त्रिवलि n. UĠĒVAL. am Anf. eines comp. R. 2, 26. VA-
RĀH. BRH. S. 68, 5. नाभिः प्रदत्तापावर्ता मध्ये त्रिवलिशोभनम् ĠĀRUḌA-P.
im ÇKDR. त्रिवलीक Beiw. von Rāma wohl so v. a. कम्बुग्रोव drei Fal-
ten im Nacken habend R. 5, 32, 12. — 2) After H. 612. त्रिवलीक n. ÇKDR.
त्रिवलीक n. WILS. nach derselben Aut.

त्रिवाहु (त्रि + वा) 1) adj. dreiarstig, von einem gespenstischen
Wesen (भूत) HARIV. 14832. — 2) m. ein Kunstaussdruck beim Fechten
HARIV. 13980.

त्रिम (त्रि + म) 1) drei Zodiacalbilder, Quadrant eines Kreises, neun-
zig Grad SŪRYAS. 7, 10. — 2) adj. drei Zodiacalbilder umfassend: त्रिमं
मासत्रयं स्यात् SŪRYAS. 14, 16.

त्रिभङ्ग (त्रि + भङ्ग) 1) adj. having three bends (as have many images